

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
комунального закладу
«Криничанський психоневрологічний інтернат»
Дніпропетровської обласної ради»**

03.04.2024

м. Дніпро, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 03.04.2024 групою НПМ здійснено відвідування комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» (далі – інтернат, заклад, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Крупій Оксана Володимирівна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Демичева Алла Валеріївна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вул. Садова, б. 1, с. Зелена Долина, Криничанський р-н, Дніпропетровська обл., 52323.

Керівник закладу – Бердань Василь Дмитрович (на посаді з 2013 року).

Згідно зі Статутом комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» (нова редакція), затвердженим рішенням Дніпропетровської обласної ради від 28.07.2022 № 205-12/VIII, заклад є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що створений для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в закладі.

На день відвідування в інтернаті перебувало 257 осіб (за списком 263), з них 255 осіб – жінки, які були тимчасово евакуйовані (переміщені) до закладу в липні 2023 року з комунального закладу «Володимирівський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради», 2 осіб – чоловіки. Серед підопічних 54 особи визнані у встановленому законодавством порядку недієздатними (заклад є опікуном над 14 особами). Усім підопічним встановлено групи інвалідності, 29 відносяться до маломобільних груп населення.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 137,0 штатних одиниць, з яких 88,5 – медичний персонал (завідувач медичного відділення – 1,0; лікар-психіатр б/к – 1,0; лікар-психіатр 1к – 0,5; лікар-терапевт в/к - - 0,5; лікар-стоматолог б/к – 0,5; сестра медична старша б/к – 1,0; сестра медична (брат медичний) в/к – 5,0; сестра медична (брат медичний) 1 к – 1,0; сестра медична

(брат медичний) б/к – 6,0; сестра медична (брат медичний) з дієтичного харчування – 1,0; дезінфектор – 1,0; сестра-господиня – 1,0; молодша медична сестра (молодший медичний брат) (палатна) – 53; молодша медична сестра (молодший медичний брат) (ванниця) – 5,0; молодша медична сестра (молодший медичний брат) (прибиральниця) – 5,0; молодша медична сестра (молодший медичний брат) (роздавальниця) – 6,0.

Станом на 01.04.2024 року у закладі працює 141 працівник, серед яких 88 осіб – медичний персонал (завідувач медичного відділення і лікар-стоматолог б/к; 1- лікар-терапевт в/к; 1 сестра медична старша б/к; 5 сестри медичні (брата медичних) в/к; 1 сестра медична (брат медичний) 1 к; 6 сестер медичних (братів медичних) б/к; 1 сестра медична (брат медичний) з дієтичного харчування; 1 дезінфектор; 1 сестра-господиня; 53 молодших медичних сестер (молодших медичних братів) (палатних); 5 молодших медичних сестер (молодших медичних братів) (ванниць); 5 молодших медичних сестер (молодших медичних братів) (прибиральниць); 6 молодших медичних сестер (молодших медичних братів) (роздавальниць).

Станом на 01.04.2024 року вакантні посади – 2,5, з них лікар-психіатр б/к – 1,0; лікар-психіатр 1к – 0,5; завідувач медичного відділення – 0,5; електрик з ремонту та обслуговування електроустаткування – 0,5.

До посадових інструкцій працівників інтернату включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 25.03.2024 № 505 заклад отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

Заклад має укладений договір від 30.04.2023 року № 1 про співпрацю із комунальним підприємством «КНП «Центральна лікарня» Криничанської селищної ради.

Медичне відділення облаштовано карантинним приміщенням з окремим входом, де новоприбулі підопічні перебувають 14 днів для попередження розповсюдження вірусних інфекцій. У відділенні здійснюється цілодобове чергування медичного працівника. Лікарські засоби та вироби медичного призначення зберігаються відповідно до вимог чинного законодавства. В медичному відділенні інтернату зберігається медична документація підопічних, медикаменти, є процедурний кабінет, стоматологічний та кабінети медичного персоналу, приміщення ізолятору.

За період 2023 рік у ПНІ померло 13 осіб, за період з 01.01.2024 по дату відвідування - 1 особа.

У 2023 році на рахунки ПНІ надійшло 34 611 555,55 грн. коштів загального фонду; 1 300 895,60 грн. коштів, отриманих як плати за послуги; 6 126 944,20 грн. коштів, отриманих за іншими джерелами надходжень. Благодійної допомоги до закладу за 2023 рік надійшло на загальну суму 1 501 871,66 грн. За 1 квартал 2024 року на рахунки інтернату надійшло 9 633 759,96 грн. коштів загального

фонду; 375 933,16 грн. коштів, отриманих як плата за послуги; 2 486 552,48 грн. коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень. Благодійної допомоги до ПНІ з 01.01.2024 року по 31.03.2024 рік надійшло на загальну суму 327 033,68 грн.

Витрати на харчування на одну особу в день в ПНІ станом на 01.04.2024 року складають 115,84 грн., витрати на медикаменти на одну особову в день станом на день відвідування складають 12,09 грн.

ПНІ має затверджений наказом директора від 10.07.2023 План дій підопічних та персоналу на випадок виникнення надзвичайних ситуацій при артилерійських обстрілах, нанесенні бомбово-ракетних ударів та План евакуації підопічних на особливий період.

Заклад має великий генератор, який забезпечує функціонування інтернату у разі проблем з електропостачанням.

Територія ПНІ огорожена, підопічні вільно пересуваються територією установи, мають можливість виходити за територію. На території є лави для відпочинку, крита альтанка (фото 1). Заклад має три житлові корпуси: два триповерхових та один одноповерховий. Житлові кімнати розраховані на проживання від одного до чотирьох осіб.

У пансіонаті організовано чотириразове харчування, яке здійснюється через аутсорсинг.

На території ПНІ наявні пристосовані укриття в підвальних приміщеннях житлових корпусів. Шлях до укриття промарковано і продубльовано інформаційними вказівниками.

Підопічні, що на момент відвідування знаходились в інтернаті, легко ідуть на контакт, позитивно реагують на членів групи НПМ.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 112 підопічними та 18 працівниками закладу. Скарг на неналежне поведіння, погане харчування, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 25.10.2023. За результатами попереднього відвідування НПМ виявлено порушення прав підопічних:

- на життя та безпеку;
- на охорону здоров'я;
- на достатній життєвий рівень;
- на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;
- на право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на

припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг комунальним закладом «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради», а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Дніпропетровської обласної військової адміністрації.

2. Дніпропетровській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради»;

вжити організаційних заходів щодо отримання закладом ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, передбаченої Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності»;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

3. Дніпропетровській обласній раді вжити негайних заходів щодо прийняття рішення про перевезення особистих речей евакуйованих підопічних з комунального закладу «Володимирівський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» до комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради».

4. Комунальному закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» забезпечити:

постійну евакуацію підопічних до укриття у разі оголошення в регіоні сигналу «Повітряна тривога!»;

дотримання Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, а саме: замінити нерозпашні ґрати на вікнах окремих кімнат підопічних на ґрати, які можуть розкриватися, розсуватися, зніматися або демонтувати їх;

посилений контроль за ставленням персоналу інтернату до підопічних, зокрема вжити дієвих заходів для уникнення неналежного поводження з підопічними;

внесення до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) медичного персоналу пунктів про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

вжиття заходів з метою отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

ведення медичної документації відповідно до форм, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110;

медичний огляд новоприбулих підопічних та додатково огляд підопічних, про скарги яких описано у звіті вище, вузькопрофільними спеціалістами;

дотримання персоналом ПНІ таємниці про стан здоров'я підопічних та лікарської таємниці;

проведення гематологічного контролю підопічним, які приймають препарати, що містять діючу речовину Clozapinum, відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147;

дотримання вимог Стандартів медичної допомоги «вірусний гепатит С у дорослих», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.01.2021 № 51;

дотримання ведення форм первинної облікової документації і звітності з питань моніторингу епідемічної ситуації з ВІЛ-інфекції та інструкцій щодо їх заповнення, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.03.2013 № 180, та вимог щодо належного зберігання медичної документації ВІЛ-інфікованих осіб;

належну фіксацію випадків тілесних ушкоджень та інформування про такі випадки компетентних органів;

впровадження в закладі дієтичного харчування для осіб, які його потребують;

вільний вхід до карантинного приміщення закладу;

дотримання норм житлової площі на особу відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення»;

облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857;

дотримання права підопічних на приватність та створення позитивного терапевтичного середовища;

підопічних доступом до мережі Інтернет;

дотримання вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (із змінами) у частині пристосування закладу до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

дотримання вимог Методичних рекомендацій щодо організації працетерапії для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю в закладах/установах системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 26.11.2018 № 1778;

дотримання вимог Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим

батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 №1173;

проведення з підопічними роз'яснювальної роботи щодо причин та необхідності їхнього перебування в комунальному закладі «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради».

Переважна більшість цих порушень було усунуто.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У порушення пункту 2.16 розділу III Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, на окремих вікнах житлових корпусів залишилися нерозпашні ґрати, що може становити небезпеку для збереження життя підопічних у разі виникнення пожежі (фото 2).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. В закладі відкриті вакансії психіатра, це унеможлиблює надання своєчасної медичної допомоги та швидкого реагування на зміну стану підопічних; в медичних картках підопічних при проведенню плановому огляді (лютий 2024 р.), є записи психіатра, проте неможливо встановити, хто робить запис про діагноз та призначення ліків замість лікаря, підпис психіатра відсутній. Це може привести до порушення прав підопічних на отримання медичної допомоги (фото 3).

3. Під час відпустки терапевта в березні 2024 р. в медичних картках підопічних не фіксувались пошкодження про травми, які були зазначені в Журналі фіксації тілесних ушкоджень. Також медичні працівники не інформують про такі випадки органи та підрозділи поліції, що є порушенням Порядку обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства охорони здоров'я від 06.07.2016 № 612/679.

4. В медичній частині закладу відсутні актуальні протоколи догоспітальної допомоги, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги», що різко знижує вчасне діагностування та подальшу якість надання необхідної допомоги підопічним у разі виникнення невідкладних станів.

5. В закладі перебуває 48 підопічних, яким терапевтом призначене дієтичне харчування. Та дієтичне харчування в закладі відсутнє, що порушує вимоги пункту 6 Типового положення, відповідно до якого підопічні забезпечуються раціональним не менше ніж чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним, з урахуванням віку та стану здоров'я (фото 4).

6. Групою НППМ встановлено, що на момент відвідування в закладі зберігалася лише проба сніданку від 03.04.2024 р., інші добові проби, які беруться з метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв, відсутні.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

7. У ході відвідування закладу групою НППМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (із змінами) (далі – ДБН В.2.2-18:2007). Більше того, у деяких кімнатах ліжка підопічних розташовані впритул, що порушує їх право на приватність (фото 5).

8. В порушення вимог Наказу Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 «Про затвердження Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення», не всі підопічні забезпечені стільцями та приліжковими тумбочками, іншим інвентарем, а наявні меблі застаріли та потребують оновлення (фото 6). Частина підопічних спить на застарілих металевих ліжках, які потребують заміни (фото 7).

9. У окремих приміщеннях житлових корпусів наявний стійкий неприємний запах, що свідчить про низьку якість догляду або неналежні санітарні заходи і прибирання.

10. У санітарних кімнатах відсутня туалетна бумага. У вбиральні, яка знаходиться на вулиці, відсутні перегородки та двері, що порушує право на приватність підопічних при здійсненні фізіологічних процедур (фото 8).

11. При достатній кількості на складі інтернату верхнього одягу та натільної білизни для підопічних, мешканці закладу, які перебувають на державному утриманні, мають неохайний зовнішній вигляд та носять зношений одяг, користуються порваною постільною білизною (фото 9, 10, 11). Частина одягу, взуття, натільної білизни належно не персоналізована та не промаркована відповідними інвентарними номерами, закріпленими за підопічним. Зазначене створює умови, за яких неможливе забезпечення позитивного терапевтичного середовища, що не відповідає пункту 34 розділу III Стандартів Європейського

комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання .

12. Відповідно до протоколів дослідження питної води, вода придатна для споживання. Однак організація питного режиму в закладі здійснюється неналежним чином, у кімнатах отримувачів соціальної послуги, в порушення розділу VI Мінімальних норм, відсутні склянки та графин для питної води, у зв'язку із чим підопічні змушені використовувати пластмасові ємності з-під напоїв (не передбачені для багаторазового використання), фонтанчики з яких п'ють воду підопічні, заржавілі (фото 12, 13).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 20 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 43 Конституції України, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

13. Заклад не пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007, а саме:

у порушення пункту 8.5.1 ДБН В.2.2-18:2007 заклад не обладнано ліфтами або підйомниками, що унеможливує організацію прогулянок для маломобільних та ліжкових хворих підопічних та швидку їх евакуацію у разі потреби;

коридори закладу лише частково обладнані поручнями, що суперечить пункту 6.3.17 ДБН В.2.2-18:2007;

санітарно-гігієнічні кімнати пансіонату не відповідають пункту 6.1.2.4 ДБН В.2.2-18:2007 (таблиця 2) і не доступні для осіб з інвалідністю на кріслах колісних (фото 14).

Інше

14. Через відсутність на робочому місці працівниці, яка веде облік використання пенсій підопічних, не вдалось перевірити чи дотримуються в закладі вимоги Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 №1173;

15 Працівники харчоблоку скаржилися на те, що харчові котли застарілі, знаходяться в зношеному стані, постійно ламаються, несуть загрозу для працівників, отже потребують заміни.

16. В пральні є потреба в заміні пральних машин, центрифуги, придбанні сушильних камер. Обладнання застаріле, фактично не придатне для використання.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

2. Дніпропетровській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради»;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

4. Комунальному закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» забезпечити:

дотримання Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, а саме замінити нерозпашні ґрати на вікнах окремих кімнат підопічних на ґрати, які можуть розкриватися, розсуватися, зніматися або демонтувати їх;

вирішення питання щодо вакантних посад лікарів-психіатрів та належного огляду підопічних лікарем - психіатром;

належну фіксацію випадків тілесних ушкоджень та інформування про такі випадки компетентні органи;

додержання клінічних протоколів надання психіатричної допомоги;

дотримання вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги»;

впровадження в закладі дієтичного харчування для осіб, які його потребують;

систематичний та обов'язковий відбір та зберігання добових проб;

дотримання норм житлової площі на особу відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення»;

облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857;

маркування речей та м'якого інвентарю, заміна зношеного одягу на новий;

дотримання права підопічних на приватність та створення позитивного терапевтичного середовища;

організація питного режиму належним чином;

дотримання вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (із змінами) у частині пристосування закладу до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

за можливості вирішити питання щодо заміни обладнання на харчоблоці та в пральні.

Додатки: фотоматеріали на 7 арк. в 1 прим.

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

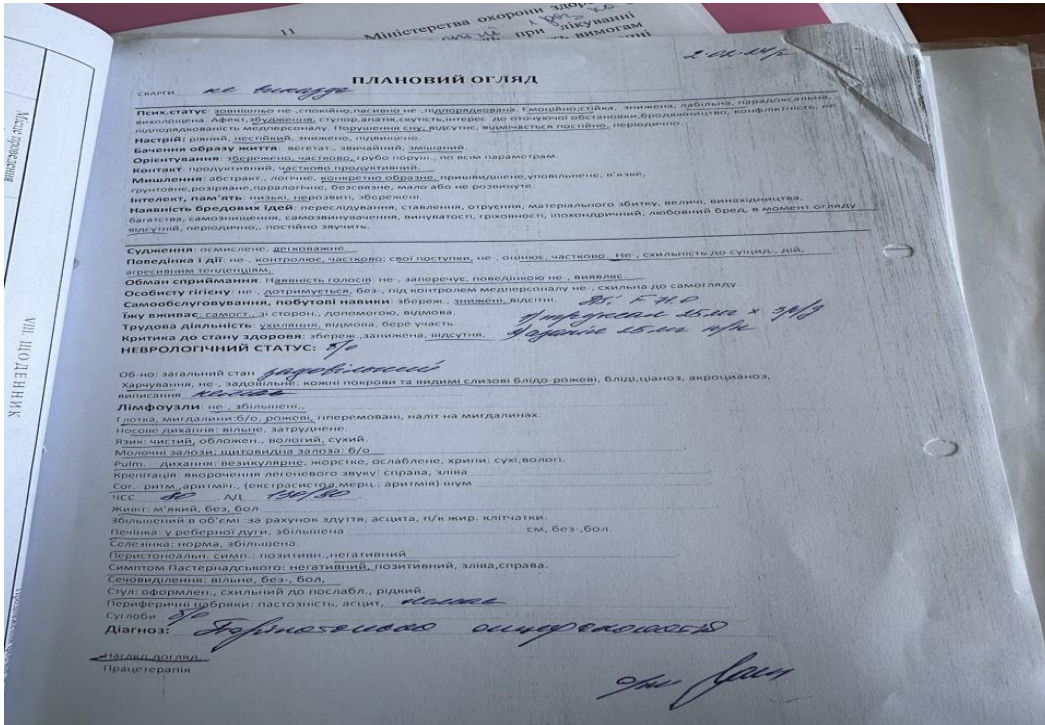

фото 3

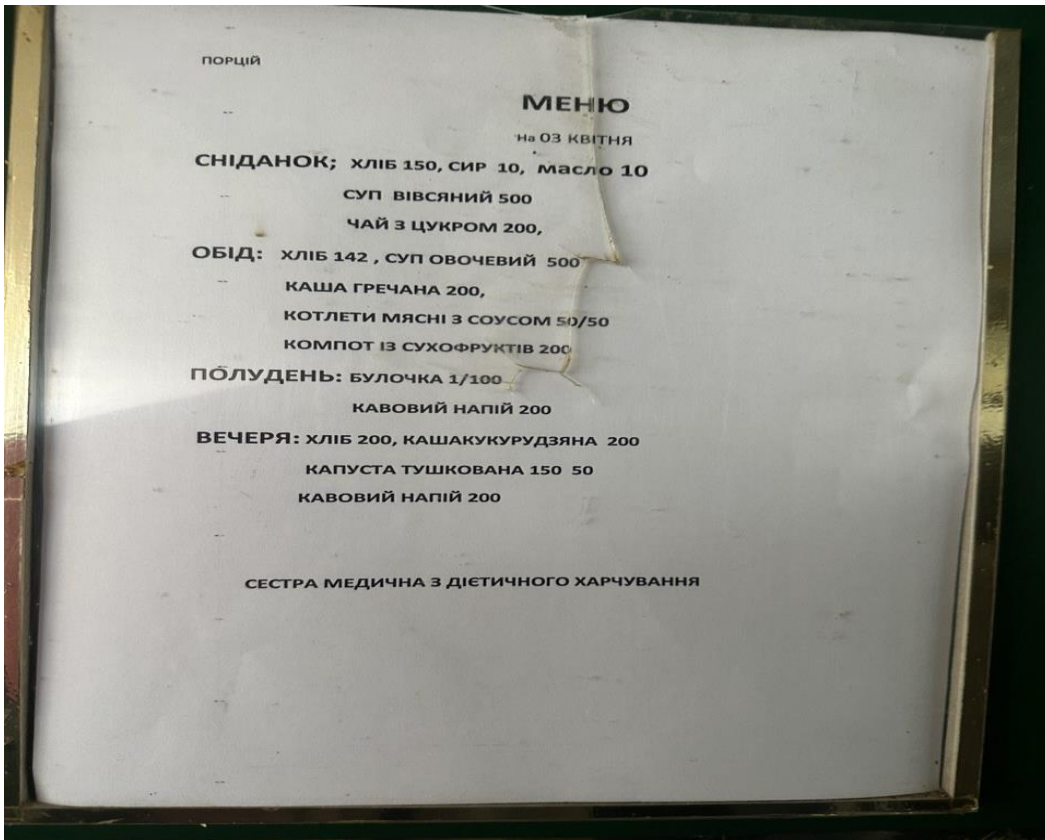

фото 4

фото 5

фото 6

φωτο 7

φωτο 8

φωτο 9

φωτο 10

Φoto 11

foto 12

φωτο 13

φωτο 14